

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยจะเจริญก้าวหน้าและพัฒนาในด้านต่าง ๆ ต้องอาศัยกำลังคนในประเทศ เป็นปัจจัยสำคัญ และกำลังคนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาหาความรู้ ความคิด ความประพฤติ เจตคติ ค่านิยม เพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข อันจะส่งผลให้การพัฒนาประเทศ ทำได้อย่างราบรื่นและรวดเร็ว การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็น ความคาดหวังของสังคม โดยหวังว่าการจัดการศึกษา มุ่งเน้นพัฒนาเด็กให้เติบโตขึ้นอย่างมี คุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 หมวด 1 : มาตรา 6 ได้บัญญัติไว้ว่า ว่าการจัดการศึกษา จะต้องเป็นไปเพื่อ การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้ อย่างมีความสุข ราชกิจจา นุเบกษา (2553 : 26-87) โดยเฉพาะการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นวัยที่เหมาะสมใน การพัฒนาให้เกิดความพร้อมทั้งด้านความรู้และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่ ดีในอนาคต เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่มีพัฒนาการเจริญเติบโตด้านสมองสูงกว่าวัยอื่น ๆ ดังนั้น การ จัดการศึกษาระดับนี้ควร ได้รับการพัฒนา อย่างถูกวิธี และเป็นระบบ

กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายการปฏิรูปการศึกษารอบ 2 ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ปฐมวัย คือ มาตรการหลัก : ส่งเสริมบทบาทของครอบครัวและสร้างความเข้มแข็งของ ครอบครัวในการพัฒนานุเคราะห์หลานในทุกระดับประเภทการศึกษา โดยมีมาตรการคือ การพัฒนา และเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยก่อนเข้าเรียนประถมศึกษา โดยเฉพาะการให้ความรู้แก่ พ่อแม่ผู้ปกครอง รวมทั้งผู้เตรียมตัวเป็นพ่อแม่ เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการตามวัยอย่างมี คุณภาพ และมีความพร้อมในการศึกษาและเรียนรู้ในระดับสูงขึ้น ซึ่งในส่วนนี้ กระทรวงศึกษาธิการมีแนวทางที่จะปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อทำให้ระบบ การศึกษาเชื่อมโยงกัน และมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงทันกับสังคมโลก โดยมีเป้าหมายชัดเจนใน

การพัฒนาคนสร้างพลเมืองยุคใหม่ ปลุกฝังให้เป็นพลเมืองดี เคารพ กตিকা มีวินัยต่อตนเอง
 ดังนั้นเมื่อจะสร้างคนตามคุณลักษณะนี้ จะต้องเริ่มสร้างตั้งแต่ระดับปฐมวัย สำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ให้ความสำคัญ และ
 ตระหนักถึงการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว
 ซึ่งหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นการจัดการศึกษาระยะเริ่มแรก เพื่อ
 วางรากฐานชีวิตของเด็กไทยให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ มีพัฒนาการอย่างสมวัย ดังปรัชญา
 การศึกษาปฐมวัยที่กำหนดไว้ว่า “การศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิด ถึง 5 ปี
 บนพื้นฐานของการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ที่สนองต่อธรรมชาติ และ
 พัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพภายใต้บริบทของสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วย
 ความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนา
 ไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม” (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 :
 12)

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กทุกคน เพราะเป็นการเตรียมตัวใน
 ระยะต้นของชีวิตก่อนที่จะเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา การศึกษาระดับนี้มุ่งจัดให้เด็กวัย
 3-5 ปี ซึ่งเป็นวัยสำคัญในการวางรากฐานของชีวิต เพราะเป็นช่วงที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว
 ทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตลอดจนบุคลิกภาพอันเป็นพัฒนาการต่อ
 เนื่องมาจากวัยทารก ดังนั้นเด็กวัย 3-5 ปี จึงควรได้รับการเตรียมความพร้อมในทุกด้านของการ
 พัฒนาและให้ไปอย่างถูกทิศทางและต่อเนื่อง เพื่อเป็นพื้นฐานไปในอนาคต ในวงการศึกษ
 ปัจจุบันยอมรับว่า การให้การอบรมเลี้ยงดู และการเตรียมความพร้อมเพื่อไปสู่การเรียนรู้อย่าง
 ถูกวิธีจะทำให้เด็กได้มีการพัฒนาที่ดีทั้งทาง ด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม สติปัญญา และ
 ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะมีผลทำให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีและมีคุณภาพ เป็นกำลังสำคัญของ
 ประเทศชาติ กรุปฐมวัยมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับเด็กในช่วงวัยนี้ จำเป็นต้องมีความรู้ ความ
 เข้าใจในการเตรียมความพร้อมให้เหมาะสม เพื่อจะนำไปพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมทุก ๆ ด้าน
 ให้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล เพื่อจะได้เป็นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ต่อไป
 (กฤษณา สมะวรรณนะ. 2547 : 8)

การศึกษาปฐมวัยที่จัดให้เด็กที่มีอายุระหว่างแรกเกิด ถึง 5 ปี เป็นจุดเริ่มต้นของ
 กระบวนการจัดการศึกษาของมนุษย์ เด็กวัยนี้เป็นวัยเริ่มต้นของชีวิต ถือว่าเป็นวัยทองของชีวิต
 เพราะเป็นวัยที่มีพัฒนาการทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา
 เจริญเติบโตในอัตราสูงสุด โดยเฉพาะในด้านระบบประสาทและสมองจะเติบโตได้ถึงร้อยละ

80 ของผู้ใหญ่ เป็นระยะที่เกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด เป็นวัยสดใส มองโลกสวยงาม มีความสงสัยใคร่รู้ มีจินตนาการกว้างไกลทั้งเป็นช่วงชีวิตที่กำลังสร้างบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยพื้นฐานของตนเอง ซึ่งจะติดตัวต่อเนื่อง ไปจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เด็กวัยนี้เป็นวัยที่ต้องการพึ่งพาผู้ใหญ่ หากได้รับการอบรมเลี้ยงดู ส่งเสริมอย่างถูกต้อง และได้รับการตอบสนองขั้นพื้นฐานอย่างเพียงพอเท่ากับได้วางรากฐานที่ดี ๆ ให้กับเด็กปฐมวัยที่จะมีความสุขในชีวิตข้างหน้า และเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศชาติในอนาคต (รัตติพร ภาธรธวานนท์. 2550 :

5)

จากรายงานผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2555 จำนวน 225 โรงเรียนพบว่าประสบปัญหาหลายประการ อาทิ ในด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ยังมีเด็กอายุ 3-5 ปี บางกลุ่มยังไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมในการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษา เนื่องจากผู้ปกครองนักเรียนมีฐานะยากจน ingsถิ่นฐานไปทำงานต่างถิ่น และผู้ปกครองไม่ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมในการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษา เนื่องจากการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีปัญหาในการจัดการศึกษาด้านที่ 1 คือ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม โรงเรียนขาดการประชุมวางแผนการจัดทำหลักสูตร ด้านที่ 2 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กการจัดการประถมศึกษาให้กับเด็กครูผู้ไม่จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้กับเด็กที่สำคัญพัฒนาการด้านสติปัญญา จึงทำให้พัฒนาการด้านนี้มีระดับคุณภาพต่ำ ด้านที่ 3 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนยังไม่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้เหมาะสมกับเด็กเท่าที่ควรจะเป็น ด้านที่ 4 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ครูผู้สอนไม่มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้เด็กขาดคุณธรรมจริยธรรม นำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน ด้านที่ 5 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินพัฒนาการไม่ครอบคลุมทุกด้าน ขาดเครื่องมือในการประเมินที่หลากหลาย และด้านที่ 6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ครูผู้สอนกับผู้ปกครองยังขาดการติดต่อสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก เพื่อจะได้ช่วยกันพัฒนาปรับปรุง แก้ไขเด็กให้มีพัฒนาการที่ดีขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. 2555 : 18)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า สภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 นับว่ายังประสบปัญหา

หลายประการ ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยตรงกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จำเป็นจะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว เริ่มตั้งแต่ การวางแผน การกำหนดนโยบาย การดำเนินงานที่จะส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา ที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น

คำถามการวิจัย

1. สภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 อยู่ในระดับใด
2. ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อย่างไร
3. ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัยมีข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยในสถานศึกษาอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

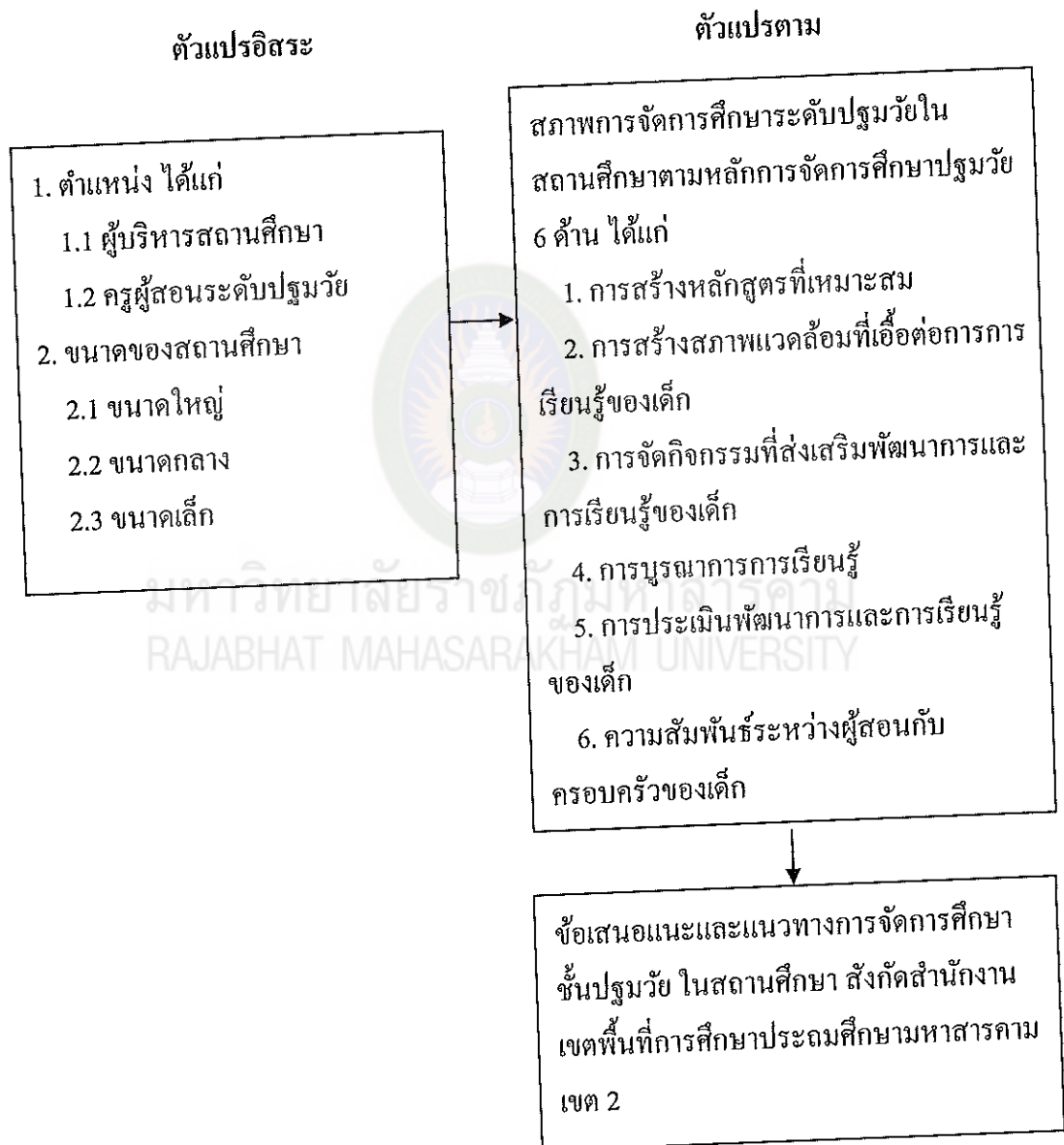
1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของผู้บริหาร สถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่มีตำแหน่งและขนาดสถานศึกษาต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการจัดการศึกษาชั้นปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่มีตำแหน่ง และปฏิบัติงานใน สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีระดับการปฏิบัติต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของสำนักทดสอบทางการศึกษา (2554 : 9 – 10) ซึ่งเป็นหลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมาเป็นกรอบแนวคิด 6 ด้าน ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ใช้เนื้อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของในสถานศึกษาของสำนักทดสอบทางการศึกษา (2554 : 9 – 10) ใน 6 ด้าน คือ 1) การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม 2) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 3) การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก 4) การบูรณาการการเรียนรู้ 5) การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และ 6) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2556 จาก 5 อำเภอ 225 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. 2554 : 14) ได้แก่ ผู้บริหาร 225 คน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย 463 คน รวมทั้งสิ้น 888 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2556 มีจำนวนทั้งสิ้น 350 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 43) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 140 คน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 210 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 ตำแหน่ง ประกอบด้วย

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) ครูผู้สอนระดับปฐมวัย

3.1.2 ขนาดของสถานศึกษา ประกอบด้วย

- 1) สถานศึกษาขนาดใหญ่
- 2) สถานศึกษาขนาดกลาง
- 3) สถานศึกษาขนาดเล็ก

3.2 ตัวแปรตาม คือ สภาพการจัดการศึกษาตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
 ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ

- 3.2.1 การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม
- 3.2.2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการการเรียนรู้ของเด็ก
- 3.2.3 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
- 3.2.4 การบูรณาการการเรียนรู้
- 3.2.5 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
- 3.2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก

4. ขอบเขตด้านพื้นที่

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม
 เขต 2 ที่มีการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยมีพื้นที่เขตบริการครอบคลุม 5 อำเภอ คือ อำเภอ
 วาปีปทุม อำเภอนาคู อำเภอนาเชือก อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย และอำเภอยางสีสุราช

5. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการทำวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม – 30
 มิถุนายน 2557

ระยะที่ 2 ศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการจัดการศึกษาชั้นปฐมวัย ในสถานศึกษา
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1. กลุ่มเป้าหมาย

ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 5
 คน รวม 10 คน ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นครูแกนนำในโรงเรียนที่เป็นต้นแบบการสอนระดับ
 ปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยระยะนี้เป็นการศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการจัดการศึกษา
 ชั้นปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
 ปีการศึกษา 2557 โดยพิจารณาตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ใน 6 ด้าน คือ การสร้าง
 หลักสูตรที่เหมาะสม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ของเด็ก การจัดกิจกรรมที่
 ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การบูรณาการการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและ
 การเรียนรู้ของเด็ก และความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่มีการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยจำนวน 5 โรงเรียน คือ โรงเรียนอนุบาลวาปีปทุม โรงเรียนอนุบาลพยัคฆภูมิพิสัย โรงเรียนบ้านห้วยหิน โรงเรียนอนุบาลนครจำปาศรี และโรงเรียนอนุบาลคงเมืองน้อย

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการทำวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 – 30 สิงหาคม

2557

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาก่อนภาคบังคับให้กับเด็กที่มีอายุ 3 - 5 ปี ตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย 6 ด้าน

1.1 การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม หมายถึง การศึกษาข้อมูล สภาพ ปัญหา และความต้องการ กำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดพันธกิจ เป้าหมาย หรือจุดหมายการสร้างความสำเร็จของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับปฐมวัย คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน โดยมุ่งเน้นเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนทุกด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย คำนึงถึงวัย ความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

1.2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนระดับปฐมวัย ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มีสถานที่สะอาด ปลอดภัย จัดบรรยากาศในห้องเรียนให้อบอุ่นเหมือนบ้าน มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้ครบทุกมุมประสบการณ์ เปิด โอกาสให้เด็กได้เลือกเล่นกิจกรรมอย่างเสรี มีของเล่นที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย จัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ร่มรื่น สวยงาม เหมาะกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง และโลกที่เด็กอยู่รวมทั้งพัฒนาการทุกด้านอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข

1.3 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก หมายถึง การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก มีการนำเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ส่งเสริมพัฒนาการและการ

เรียนรู้ของเด็กโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กสอดคล้องกับ จิตวิทยาพัฒนาการของเด็ก เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริม ลักษณะนิสัยที่ดี สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน จัดทำแผนการจัดประสบการณ์เป็น ปัจจุบัน มีการพัฒนาตนเอง ปรับปรุง ใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเด็ก ครูผู้สอนระดับปฐมวัยจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยในการเล่น เปิดโอกาสให้เด็ก เป็นผู้ตัดสินใจเลือกปฏิบัติด้วยตนเอง เน้นกระบวนการกลุ่ม ใช้สื่อและของจริงประกอบ

1.4 การบูรณาการการเรียนรู้ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ยึดหลักการ หนึ่งแนวคิด เด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลาย ประสบการณ์สำคัญ กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละวันให้เด็กได้เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับวัยและ พัฒนาการ สอดคล้องกับบริบทของสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ เป็นการหลอมรวม กิจกรรมหลายกิจกรรมเข้าไว้ด้วยกันเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก และการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละวัน โดยการบูรณาการกิจกรรมหลักเข้าด้วยกัน

1.5 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก หมายถึง การวางแผนประเมิน พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กร่วมกัน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย ศึกษาและทำความเข้าใจ พัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงอายุ มีการเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสม หลากหลาย สำหรับใช้ประเมินและบันทึกพัฒนาการ มีการบันทึกและประเมินพัฒนาการเด็กครอบคลุมทุก ด้าน โดยครูผู้สอนระดับปฐมวัยมีการประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่ หลากหลาย เหมาะสมกับเด็กรวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน โดยได้รายงานให้ผู้บริหาร สถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียนรับทราบ

1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก หมายถึง การส่งเสริมให้ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมสังเกตเด็กขณะที่เด็กอยู่โรงเรียน มีการจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อรับทราบ ข้อมูลของโรงเรียน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล การประสานสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนระดับ ปฐมวัย ผู้ปกครองนักเรียนเพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก ส่งเสริมการจัดกิจกรรม ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการ วางแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็ก

2. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ รักรักษาแทนในสถานศึกษาที่เปิดสอนในระดับปฐมวัย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

3. ครูผู้สอนระดับปฐมวัย หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนระดับการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

4. ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง การแบ่งขนาดสถานศึกษาออกเป็นขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยจำแนกขนาดตามจำนวนนักเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. 2554 : 4)

4.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก คือ สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1-120 คน

4.2 สถานศึกษาขนาดกลาง คือ สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121-600 คน

4.3 สถานศึกษาขนาดใหญ่ คือ สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 601-1,500 คน

ขึ้นไป

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีพื้นที่เขตบริการครอบคลุม 5 อำเภอ คือ อำเภอนาโพธิ์ อำเภอนาดูน อำเภอเมือง อำเภอนาคู และอำเภอยางสีสุราช

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลของการวิจัยครั้งนี้ ใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนการดำเนินงานปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 และพื้นที่อื่น ๆ ตลอดจนสถานศึกษาของเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

2. ผลของการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนระดับปฐมวัยมีความเข้าใจในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 สามารถร่วมมือกันปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนระดับปฐมวัยสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา ปรับปรุงและแผนพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 และสถานศึกษาอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย รวมทั้งใช้ในการกำหนดรูปแบบเครื่องมือการ
ประเมินผลพัฒนาการของเด็กอย่างเหมาะสมในอนาคต

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY